

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra teologických věd

Bakalářská práce

**ČTYŘICET LET HISTORIE OBECNÉ ŠKOLY V MEZIMOSTÍ
V LETECH 1907–1947**

Vedoucí práce: doc. ThDr. Rudolf Svoboda, Th.D.

Autor práce: Hana Filípková

Studijní obor: Pedagogika volného času, prezenční studium

Ročník: 4.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

Datum

„Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. ThDr. Rudolfu Svobodovi, Th.D. za trpělivost, cenné rady, připomínky a čas, který mé práci věnoval.“

Obsah

Úvod.....	6
1. Dějiny Mezimostí.....	8
1.1 Historie Mezimostí do počátku 20. století	8
1.2 Historie Mezimostí od roku 1907 do roku 1947	11
2. Vzdělávání do roku 1907	14
3. Historie školy v letech 1907–1918	16
3.1 Stavba školy a její slavnostní otevření	16
3.2 Učitelé	17
3.3 Všední život žáků.....	19
3.4 Slavnostní dny.....	21
3.4.1 Pravidelné slavnosti	21
3.4.2 Mimořádné slavnosti.....	22
3.5 Škola a válka	23
4. Škola v letech 1918–1938	25
4.1 Učitelé	25
4.2 Všední život žáků.....	27
4.3 Slavnostní dny.....	28
4.3.1 Pravidelné slavnostní dny	28
4.3.2 Mimořádné slavnostní dny.....	30
5. Škola v letech 1939–1947	32
5.1 Učitelé	32
5.2 Všední život žáků.....	33
5.3 Slavnostní dny.....	34
Závěr	36

Seznam použitých zdrojů	37
Seznam použitých zkratek	39
Abstrakt	40
Abstract.....	41

Úvod

Tématem bakalářské práce je historie obecné školy v Mezimostí v letech 1907–1947. Námět této práce je mi blízký, protože jsem se v této části města narodila a popisovanou školu jsem sama navštěvovala.

Mým původním záměrem bylo přiblížit sto let historie mezimostské školy, ale z důvodu velkého množství informací a omezenému rozsahu práce jsem si vybrala pouze čtyřicet let historie této školy. Rok 1907, začátek popisovaného období, je začátkem vzdělávání v Mezimostí.

Cílem mé práce je přiblížit školní život na malém městě v různých historických dobách.

Hlavními zdroji mé práce byla *Školní kroniky z let 1907–1920*, *Školní kronika 1921–1940* a *Školní kronika 1940–1953*. Dále jsem použila *Pamětní knihu města Veselí nad Lužnicí z let 1907–1920*. Tyto kroniky jsou uloženy ve Státním okresním archivu v Táboře. Kroniky jsou dostupné také v digitálním archivu. Dalším zdrojem je kniha, jejímž autorem je veselský rodák a čestný občan města, pan František Kuna. Kniha se jmenuje *Dějiny města Veselí nad Lužnicí a jeho okolí*. Jako další pramen uvádím publikaci pana Radoslava Virta, Bohuslava Hrbka a Michala Virta s názvem *Veselí nad Lužnicí za protektorátu a květen 1945*. Také jsem čerpala z internetových stránek Informačního střediska ve Veselí nad Lužnicí, dalším zdrojem byl článek z Učitelských novin.

V první kapitole popisují historii města. Ta je členěná na dvě podkapitoly - historii města do počátku dvacátého století, historie Mezimostí od roku 1907–1947. Další kapitolou je vzdělání v Mezimostí do roku 1907.

Třetí část práce se zabývá prvním popisovaným obdobím, a to roky 1907–1918. Dále je členěná na pět podkapitol, a to stavba školy v Mezimostí a její slavnostní otevření, popis působení učitelů na škole v tomto období, běžný život žáků a také slavnostní dny a mimořádné události, které jsem rozdělila do dalších dvou podkapitol, a to na pravidelné a mimořádné dny.

Ve čtvrté kapitole se zaměřuji na období 1919–1938. Tu jsem opět rozdělila na tři části. V první popisují změny v učitelských stavech a ředitele školy, ve druhé podkapitole čtenáře seznamuji s všedním životem žáků, tentokrát v poválečném období, v 1. Československé republice. Poslední podkapitolou jsou slavnostní dny, kterých v tomto šťastném období bylo mnoho. Opět jsou rozděleny na pravidelné a mimořádné.

Poslední sledované období je v letech 1939–1947. Začínám popisem učitelského sboru před a za druhé světové války, dále život žáků na škole za války a nakonec několik slavnostních dnů.

Při zpracování práce jsem použila metodu přímou a komparativní.

1. Dějiny Mezimostí

1.1 Historie Mezimostí do počátku 20. století

Mezimostí, dnes již součástí města Veselí nad Lužnicí, najdeme v okrese Tábor v Jihočeském kraji. Nachází se mezi městem Tábor a České Budějovice. Tábor je vzdálen asi dvacet pět kilometrů, město České Budějovice necelých třicet kilometrů. Dnešní Veselí nad Lužnicí, které bylo sloučeno z měst Veselí nad Lužnicí a Mezimostí nad Nežárkou, leží na soutoku řeky Lužnice a Nežárky.

První zmínky o osadě Mezimostí, která podle pramenů sestávala z opevněné tvrze, ke které patřil hospodářský dvůr, se datují do 14. století. Mezimostí v této době patřilo pánům z Mezimostí, jejichž členové si říkali Jeníci.¹

Roku 1369 byl majitelem Mezimostí Oldřich z Rožmberka, na konci 14. století Vilém z Landštejna, v 15. století bylo Mezimostí zpět ve vlastnictví Rožmberků. Poté, konkrétně roku 1465, Jan z Rožmberka prodal osadu obci Mezimostí. Zlomem byl rok 1494, kdy Petr z Rožmberka povyšuje Mezimostí na městys se všemi právy svobodných měst.²

Lidé v Mezimostí se věnovali převážně zemědělství. Cechů a řemesel tu bylo velice málo, Mezimostí tak bylo opakem Veselí, ve kterém bylo mnoho cechů, řemesel, byl zde později dokonce i pivovar, dobytčí trhy.

Mezimostí využívali úrodnou půdu u řeky Nežárky, která jim vlastně dávala živobytí. Řeka ale k obyvatelům nebyla vždy přívětivá. Mezimostí bylo velice často sužováno povodněmi, které byly často katastrofální. Po jedné z tragických povodní byla dokonce taková bída, že neměli ani na osetí, aby mohli dál pokračovat v pěstování, ani na placení daní vrchnosti.

Dva zmíněné samostatné celky – Mezimostí a Veselí – byly od sebe odděleny pouze řekou, kterou spojoval most, proto si člověk, který nevěděl, že se jedná o dva samostatná města, lehce mohl myslet, že prochází jedním celkem. Na začátku 15. století žilo v Mezimostí asi 250 lidí, ve Veselí asi o 100 obyvatel víc. Často se jednalo o sloučení měst, které by bylo prospěšné pro obě města, protože byla hospodářsky

¹ Srov. KUNA J. *Dějiny města Veselí nad Lužnicí a Mezimostí*, s. 123.

² Srov. tamtéž.

i kulturně propojena. Nikdy však k dobrovolnému sloučení nedošlo i přes to, že obě místa spolu sdílela společné osudy.³

Jak už jsem zmínila na začátku, duo Mezimostí a Veselí bylo a stále je na tahu mezi Prahou, Českými Budějovicemi a Rakouskem (Vídni a Lincem). Ten, kdo se vydal z Prahy či jiných měst na cestu do Rakouska, s největší pravděpodobností projížděl přes Mezimostí a Veselí.

Tato poloha se možná může zdát jako ideální, ale v dřívějších dobách, za válek a tažení vojsk do Rakouska, nejspíš obyvatelům nevyhovovala. Kvůli tomu se stávali obětmi vojáků a jejich plenění.

V 15. století, za husitských válek se staly jižní Čechy místem krvavých bitev mezi husity a Rožmberky. Poboření nedalekého města Soběslav a obléhání Třeboně poukazují na to, že neopevňené Mezimostí mohlo mít podobný osud. O této době bohužel nejsou dochované žádné informace, z kroniky je jen známo, že obyvatelé byli víry podobojí.⁴

Po bitvě u Lipan 31. května roku 1424 se v kraji rozpoutaly další bitvy, a to mezi tábory a Oldřichem z Rožmberka. Mezimostí, Veselí a další okolní vesnice se staly dějištěm bitev, vražd, loupeží a vypalování. 17. září 1452 se táborité Oldřichu z Rožmberka vzdali. Na lid na Blatech, tedy ve Veselí, Mezimostí a okolních vesnicích dolehla tíha plenění, vypalování a drancování v podobě nemocí a hladu.⁵

Obyvatelé Blat se jen těžko vzpamatovali z těchto těžkostí, které byly napáchány na celém třeboňském panství. Od roku 1535 se správy nad tímto panstvím ujímá Vilém z Rožmberka, který udělil sousednímu Veselí všechny výsady města, založil cechy a pivovar. Za panování tohoto šlechtice celý kraj vzkvétal. Do Veselí byli za jeho správy zváni páni z celých Čech, aby se zde věnovali lovu, hře v kostky a jiným kratochvilím. Tím vzkvétalo nejen Veselí, ale i okolní obce, samozřejmě také Veselí nejbližší Mezimostí. Roku 1595 převzal třeboňské panství poslední z Rožmberků, Petr Vok, který také přispěl k rozkvětu. Za jeho vlády mělo městečko Mezimostí ve znaku rožmberskou růži ve stříbrném štítě. Tento znak si ponechalo.⁶ Po smrti Petra Voka se ujali rožmberských statků Švamberkové. Roku 1618 začíná být kraj opět plněn vojsky. V létě tohoto roku bylo Mezimostí včetně okolních měst obléhané vojsky

³ Informační středisko: Historie města [online.] [cit. 2014–03–07], Dostupné na WWW: <http://.veseli.cz>.

⁴ Srov. SOKA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí*.

⁵ Srov. KUNA J. *Dějiny města Veselí nad Lužnicí a Mezimostí*, s. 4.

⁶ Srov. tamtéž, s. 123.

hraběte Matyáše Thurna. Vojáci stihli způsobit mnoho škod, hlavně na majetku místních obyvatel. Kradli oves, dobytek, vozy. Zkrátka vše, co jim přišlo takřikajíc pod ruku. Obléhání bylo bohužel jen jakousi předzvěstí toho, co obyvatele Blat v příštích třiceti letech čekalo.⁷

Neustálý přesun vojsk, plenění a drancování v této části vlasti přineslo do kraje mnoho zhoubných nemocí, které bídě obyvatel nepřidaly. 29. června 1619 byla města Mezimostí a Veselí vyplněna a rozbořena císařskou Buquoyovou armádou. Stav obyvatel byl stále horší, lid byl téměř vyhuben. Statky byly pleněny a páleny, kraj se vylidňoval. Lidé se ukrývali v lesích a bažinách, ovšem ani zde nebyli před zdivočelým vojskem v bezpečí.⁸

Za Českého povstání využívala vojska strategické polohy města – tzv. česko-rakouské brány – a neustálé přesuny, drancování a plenění město poznamenalo. Od 27. září do 2. října 1619 ležela ve Veselí armáda knížete Hohenlohea a Linharta z Felsu.

Po bitvě na Bílé hoře a porážce českých stavů dostává panství císařskou milost a je mu odpuštěna rebelie. Protože bylo Třeboňsko velice zpustošené, přišla bída a hlad, lidé odtud utíkali. Ve Veselí zůstalo z devadesáti sedmi usedlostí jen padesát tři, v Mezimostí z třiceti osmi jen šestnáct.

Rekatolizace proběhla bez odporu a 2. dubna 1660 je celá třeboňská oblast darována Janu Adolfo Schwarzenbergovi.⁹

Roku 1725 obec prodává svůj dvůr. Od tohoto roku až do roku 1769 se vystřídalo mnoho majitelů, aby poslední z nich, Tomáš Dobeš z Dolhova, prodal Mezimostí zpět měšťanstvu. To si mezi sebe rozdělilo nabytý majetek.

Velkou událostí a také pokrokem byl rok 1825, kdy jel přes Mezimostí do Veselí a dále do Českých Budějovic císař František Josef I. Když projížděl přes Mezimostí, kde byla zrovna povodeň, která strhla most, museli mezimosští jeho kočár přenést přes řeku. Když dál pokračoval přes Veselí, po cestě kolem kostela, zhrozil se nad stavem silnice, která byla tak hluboko vymletá, že ani kočár nebyl vidět. Po tomto zážitku přikázal císař stavbu nové silnice. To byl počátek rozkvětu infrastruktury.

Největšího rozmachu a rozvoje se městečko dočkalo v 19. století. V této době se stalo jednou z nejdůležitějších železničních stanic a později i důležitým železničním

⁷ Srov. KUNA J. *Dějiny města Veselí nad Lužnicí a Mezimostí*, s. 125.

⁸ Srov. tamtéž.

⁹ Srov. Informační středisko: Historie města [online.] [cit. 2014–03–07] WWW: <http://www.veseli.cz>.

uzlem. V roce 1869 se začala stavět dráha Františka Josefa I. z Vídně do Českých Budějovic, o tři roky později se staví její křídlo z Prahy do Českých Budějovic, které vedlo přes Mezimostí. Roku 1874 je toto křídlo uvedeno do provozu. Později se stavěla dráha i do Jindřichova Hradce a Jihlavy, Mezimostí se stalo důležitou přestupní tepnou na těchto spojích. Městečko začalo vzkvétat a připravovalo se na velký rozvoj.¹⁰

Na začátku dvacátého století díky železniční trati zažilo Mezimostí velký stavební boom. Nejstarší stavbou do té doby byla kaple sv. Floriána z roku 1715. Na přelomu devatenáctého a dvacátého století vzniká většina významných staveb v městečku. V 19. století jsou to hlavně nádražní budovy, které zahrnují i dva bytové domy pro zaměstnance. Dalším velkým krokem v rozvoji města bylo rozhodnutí z roku 1906 o stavbě nové školní budovy. Na začátku dvacátého století je Mezimostí poprvé v historii větší a početnější než blízké Veselí.

1.2 Historie Mezimostí od roku 1907 do roku 1947

Rok 1907, ještě za vlády císaře Františka Josefa I., byl významným mezníkem v historii městečka, konkrétně den 29. září, kdy byla slavnostně otevřena nová školní budova.

Téměř rok po otevření školy následovala pro městys další důležitá událost. František Josef I. povýšil Mezimostí na město. Tímto se vyrovnává historicky staršímu Veselí.¹¹

Na konci roku 1910 proběhlo sčítání obyvatel, ve kterém bylo zjištěno, že v Mezimostí žilo přes dva tisíce obyvatel.

V následujícím roce bylo město elektrifikováno z nedalekého veselského mlýna, částečně byla zavedena elektřina i do školy.

Až do roku 1914 si městský život plynul v klidném rytmu maloměsta, kde se ruch točil okolo narozenin a jmenin císaře Františka Josefa I. a celé jeho rodiny a kolem železnice, kde získalo práci mnoho obyvatel, a také kolem zemědělství, protože to bylo stále hlavní obživou místních. Nyní měli výjimečnou možnost prodávat své vypěstované suroviny, zvířata i výrobky na trzích přímo v Mezimostí. Trhy se konaly pravidelně každou sobotu od roku 1912.¹²

¹⁰ Srov. Informační středisko: Historie města [cit. 2014–03–07]. Dostupné na WWW: <http://veseli.cz>.

¹¹ Srov. SOKA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí- Mezimostí (Školní kronika)*, s. 40.

¹² SOKA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí- Mezimostí (Školní kronika 19078- 1920)*, s. 110.

Roky 1914–1918 byly pro celou monarchii ve znamení světové války, později nazvané 1. světová. Válku spustil atentát na následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este a jeho manželku v Sarajevu, kteří na místě podleli na následky zranění. Válka měla na celou vlast špatný vliv. Jinak tomu nebylo ani v Mezimostí a jeho okolí, kde obyvatelé měli nedostatek paliva, potravin, otcové od rodin museli narukovat do války. Další smůlou bylo i zavření mezimostské školy, která byla použita pro účely nemocnice.¹³

Po válce, 28. října 1918 byla vyhlášena samostatné Československá republika. Prvním prezidentem byl zvolen Tomáš Garrigue Masaryk. Velkou událostí pro město byla i návštěva nového prezidenta v prosinci téhož roku, kdy projížděl přes Mezimostí do Prahy, a zde měl k lidem krátký projev.¹⁴

Za časů samostatné republiky zažívalo Mezimostí vcelku úspěšné období. Bohužel se ani v tomto období městu nevyhnuly každoroční povodně.

V období od roku 1931 dolehla na Československou republiku hospodářská krize. Mezimostí roku 1936 změnilo název města na Mezimostí nad Nežárkou. Tímto mělo nejen více obyvatel než Veselí, ale konečně předběhlo Veselí i délkou svého názvu.

V roce 1939 začala v Evropě 2. světová válka. O předválečném a počátečním válečném období pisatel kroniky mluví takto: *„Od května 1938 žila celá československá veřejnost ve velikém vzrušení před očekávaným útokem sousedního nacistického Německa. Hned od 30. ledna 1933, kdy se Hitler ujal v Německu moci, bylo vidno, že ožil bezohledný starý protislovanský pangermanismus v nejhorší podobě. Hitler šlapal po mezinárodních smlouvách jako po směšných cárech papíru, stále rozmnožovaný německý zbrojní průmysl pracoval dnem i nocí. Se vzrůstem válečného stroje rostla i Hitlerova zpupnost a zpupnost celého německého národa. Hitler po vítězném plebiscitu v Sársku vnikl do demilitarizovaného pásma při Rýně, zničil Rakousko, 30. září 1938 smlouvou v Mnichově bylo mu západními našimi spojenci dovoleno zabratí poněmčené okraje Čech a Moravy- někde, jako na Chodsku, hluboko v českém národním těle - 14. března 1939 pomocí slovenských zrádců zřídil „samostatný“ slovenský stát ze Slovenska, osekáného o jižní kraje, zatím co celá Podkarpatská Rus přidělena Maďarsku, a 15. března 1939 proklamoval pro zbytek Čech a Moravy, prý se*

¹³ SOKA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1907–1920)*, s. 115–120.

¹⁴ Srov. SOKA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1907–1920)*, s. 115–130.

souhlasem našich tehdejších státních činitelů, tzv. Protektorát, atd. Tak rozbita naše republika a starý pangermanský sen – Grossdeutschland - stal se skutkem.“¹⁵

Ministerstvo vnitra protektorátní vlády vydalo dne 31. prosince 1942 výnos o sloučení měst, sídlem správy města se stala radnice v Mezimostí. Město dostalo německý název Frohenbruck. Veselí bylo označováno jako Frohenbruck I. a Mezimostí jako Frohenbruck II. Starostou nově spojeného města se stal pan František Pejčoch.¹⁶

Prvního května roku 1945 je místním rozhlasem oznámena smrt Adolfa Hitlera. O tři dny později byla škola v Mezimostí označena znakem červeného kříže, dráha odstraňuje německé nápisy. V sobotu 5. května 1945 na významných místech města, ale i soukromých budovách, opět po šesti letech vlály československé vlajky. Občané se shromažďovali na náměstí, kde slyšeli z rozhlasu tyto památné věty: „*Stojíme na prahu naší drahé svobody a pozdravujeme všechny svobodné občany města Veselí.*“¹⁷

Po válce města Mezimostí a Veselí ještě několikrát žádali o zpětné rozdělení měst, které za války nebylo dobrovolné, ale k tomu už nikdy nedošlo.

¹⁵ SOkA, Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1940–1953)*, s. 96.

¹⁶ Srov. VIRT R., HRBEK B., VIRT M., *Veselí nad Lužnicí za protektorátu a květen 1945*, s. 11.

¹⁷ Tamtéž, s. 15.

2. Vzdělávání do roku 1907

Historie mezimostské školy se začala psát až v roce 1907. Do této doby městečko vlastní školu nemělo, a tak žáci museli docházet za vzděláním do nedalekého Veselí.

Přesné záznamy o počátku vzdělávání ve Veselí nejsou známy, kronika ovšem předpokládá, že Veselí mělo školu již od roku 1362. Z dochovaných záznamů je známo, že vyučování probíhalo ve zvláštní budově naproti kostelu. Po čase město tuto budovu prodalo, a tak vyučování probíhalo v různých pronajatých prostorách ve městě.¹⁸

Roku 1774 vydala císařovna Marie Terezie „*Všeobecný školní řád*“, ve kterém apelovala na rodiče dětí ve věku od šesti do dvanácti let, aby je posílali do školy. Marie Terezie si však dobře uvědomovala, že všechny děti v mladším školním věku školu navštěvovat nemohou už jen pro nedostatek dostupných škol a hlavně učitelů. Od tohoto období fungovaly takzvané školy triviální, byly většinou dvou až trojtřídní. Cílem škol bylo žáky naučit takzvané trivium - jak už název školy napovídá, to znamená čtení, psaní a počítání. O necelých sto let později, v roce 1869, byl v monarchii přijat zákon, který už rodičům pod pohrůžkou sankcí nařizoval povinnost posílat děti mladšího školního věku do školy. Povinná školní docházka je osmiletá, školy se dělí na obecné a měšťanské. Obecná škola vyučuje děti prvního až pátého ročníku, škola měšťanská pak od šestého do osmého ročníku. Místo měšťanské školy mohou děti navštěvovat také gymnázia nebo jinou specializovanou střední školu.¹⁹

Nová školní budova se začala stavět v létě roku 1880, na svatého Václava roku 1881 byla otevřena. Budova byla vystavěna na veselském náměstí, kde po různých přestavbách, rekonstrukcích a přístavbách slouží dodnes. Nejdříve byla otevřena škola obecná, čtyřtřídní, ale již v roce 1883 byla šestitřídní.²⁰

Roku 1889 bylo zemskou radou povoleno otevření měšťanské školy. Ta měla tři třídy. Jednalo se pouze o chlapeckou měšťanskou školu, kde se jako první v třeboňském okrese žáci připravovali na studium v učitelských ústavech nebo jiných odborných školách. V chlapecké měšťance se vyučovala i němčina nebo hra na housle.

Po dvaceti letech provozu školy budova opět kapacitně nevyhovovala, a proto se opět částečně muselo vyučovat i v pronajatých místnostech. Proto mezimosští začali

¹⁸ Srov. Informační středisko: Historie města [online]. [cit. 2014-03-15]. Dostupné na WWW: <http://veseli.cz>.

¹⁹ Srov. Učitel'ské noviny: *Proměny povinné školní docházky* [online]. 2010 [cit. 2014-03-20]. Dostupné na WWW: <http://ucitel'skenoviny.cz>.

²⁰ Srov. SOKA Tábor, *Veselí nad Lužnicí (Pamětní kniha školy ve Veselí)*, s. 45-55.

usilovat o otevření školy i u nich. Od roku 1905 do roku 1906 se ve škole prováděla přístavba jednoho křídla, protože počet dětí už převyšoval kapacitní možnosti školy. Po dokončení přístavby v roce 1906 byla v tomtéž roce otevřena k obecné škole, měšťanské škole chlapecké ještě dívčí měšťanská škola. Všechny tři vyučovací zařízení sídlily pod jednou střechou a měly stejné vedení.²¹

Roku 1907 byla – jak již bylo výše několikrát zmíněno – slavnostně otevřena také škola v Mezimostí.

Pro úplnost chci ještě doplnit, že roku 1886 byla ve Veselí otevřena Průmyslová škola pokračovací, kde se mohla mládež dále učit řemeslu. Později byla přejmenována na Živnostenskou školu pokračovací. Ve městě bylo toto zařízení až do roku 1947.

²¹ Srov. 1. Základní škola Veselí nad Lužnicí: Historie školy. [online]. [cit. 2014–03–20]. Dostupné na WWW: <http://1zs-veseli.cz>.

3. Historie školy v letech 1907–1918

3.1 Stavba školy a její slavnostní otevření

„Český jih dlouho zůstával ve všech oborech za ostatními kraji naší milé vlasti až konečně vystavením dráhy Františka Josefa I. byl svět i nám otevřen a hned jiný tep života v místech, hlavně při dráze ležících, zavládl. Tak i městečko zdejší, Mezimostí, klidné, hospodářské to sídlo, netušenou měrou ve svém rozkvětu pokročilo. Při dráze poznalo se, že vzdělání člověku přináší mnoho výhod. Jasně se pozoruje, že vzdělaný člověk přijde vždy k lepšímu kusu chleba, vyvaruje se v životě škod, umí si v daných okolnostech poradit, jest vyhledáván od lidí, již jej potřebují, má rozhled, je podnikavým, dovede své nápady uplatnit. Toho všeho nabývá se hlavně školami.“²²

Těmito slovy začínala školní kronika v Mezimostí psát svůj příběh. Z odstavce výše je patrné, že po výstavbě železniční trati a po velkém rozvoji města na konci 19. století, mezimosťtí zjistili, že vzdělání by mělo být nedílnou součástí jejich městečka. Do té doby se Mezimostské děti vzdělávaly v nedalekém Veselí, kde byla škola, kterou navštěvovaly děti z celých Blat.

Myšlenka výstavby nové školy v Mezimostí byla schválena městskou radou na začátku 20. století. Poté, roku 1905 bylo městskou radou vybráno vhodné místo ve středu obce, aby nikomu škola nebyla vzdálená, následně byl zadán projekt dvoupatrové budovy architektovi. V srpnu 1906 začala samotná stavba, která byla dokončena 29. 9. 1907. Ve stejný den pak proběhlo slavnostní vysvěcení budovy.

Kronika říká, že nová školní budova byla velice pokroková, účelně zařízena a při stavbě se myslelo i na možnost jejího dalšího rozvoje.²³

Škola v Mezimostí učila podle plánu pětiletých obecných škol. Žáci 6. – 8. ročníku museli navštěvovat i nadále školu ve Veselí nad Lužnicí. Ve škole se vyučovalo podle osmitřídni osnovy. Škola byla nejprve čtyřtřídni. Ze strany školy bylo vynaloženo velké úsilí pro získání povolení, aby bylo možné ve škole vyučovat i děti pátého ročníku. To bylo na začátku prosince roku 1907 okresní školní radou zamítnuto, ovšem byla povolena prozatímní pobočka při 4. ročníku s osnovou 5. ročníku.

Krátce po otevření školy se místní obecní zastupitelstvo rozhodlo, že ve škole otevře ještě opatrovnu pro děti předškolního věku. Toto bylo zemskou školní radou

²² SOKA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1907–1920)*.

²³ Srov. SOKA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1907–1920)*.

povoleno. Pěstounkou v opatrovně byla ustanovena Ida Kurzová, která měla od 1. 11. 1907 na starosti 104 dětí, které přišly k zápisu.²⁴

3.2 Učitelé

Školní rok 1907/ 1908 začal den po slavnostním vysvěcení školy, 30. 9. 1907.

Prvním prozatímním řídicím učitelem se stal pan Hynek Pícha. Pro školu byl ustanoven také školní dozorce pan Jan Jahn, který byl současně místním městským radou a měl na starosti školu po technické stránce. Zemřel roku 1911 a po něm nastoupil nový zatímní dozorce Alois Čampula.

Každá z pěti tříd měla svého vlastního třídního učitele. Na škole také působili dva kněží, kteří vyučovali křesťanské náboženství. Později v prvním školním roce se učitelský sbor rozrostl o dalšího člena, rabína, který vyučoval židovské náboženství. Postupně byl ještě pedagogický sbor rozšířen o dva učitele tělesné výchovy. V opatrovně působila jedna pěstounka. Ve druhé polovině prvního školního roku se začaly vyučovat ženské ruční práce, které měla na starost další učitelka.

Školní výuku pravidelně navštěvoval okresní inspektor profesor Antonín Kodet. První inspekci provedl 4. listopadu 1907. Při kontrole navštívil každou z tříd včetně opatrovny, prohlédl školní dokumenty, včetně kroniky školy. Po skončení inspekce se konala učitelská porada, na které jim sdělil výsledky svého pozorování. Inspektor školu navštěvoval pravidelně několikrát ročně. Ve funkci školní inspektor působil do konce roku 1909. Poté odešel do penze. Na jeho místo nastoupil pan Josef Pešek. Při každé návštěvě okresního inspektora s ním měli učitelé metodické pohovory. Ty vedly k vylepšení jejich práce se žactvem.²⁵

Vedle školního inspektora kontroloval vyučování také starosta obce pan Karel Katz. Děti nabádal k pilnosti a dobrému chování, avšak hlavní náplní jeho návštěv byla především kontrola technického stavu budovy.

V roce 1909 zemská školní rada ustanovila prozatímní učitelský sbor na definitivní. Krátce po jmenování dostal definitivní řídicí učitel Hynek Pícha pochvalu za výborné vedení a organizaci nové školy. Ve své funkci působil až do března roku 1912, poté z důvodu nemoci musel školu opustit a jeho zástupcem se prozatímně stal pan Jan

²⁴ Srov. SOkA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1907–1920)*.

²⁵ Srov. SOkA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1907–1920)*.

Cibulka. Po návratu Hynka Píchy mu byl v roce 1913 udělen titul ředitele. Ten získal svými výbornými výsledky, které ve škole odvedl.

Novou školní budovu a chod školy často navštěvovali učitelé i žáci z jiných vzdělávacích zařízení v okolí. Na prohlídce byli jako první děti a jejich učitelé z doňovské školy. Později přijeli na prohlídku i profesoři z tábořské reálky.

Učitelé měli pravidelné porady ve sborovně, kde projednávali celkový chod školy, prospěch, docházku žactva. Také se účastnili každoročních okresních učitelských konferencí, které byly pořádány v Třeboni. Zde se probíraly stavy jednotlivých obecných škol v okrese, jejich výsledky, také učební plány a metodické postupy při vyučování.

Učitelé se dále vzdělávali. Pokud měli příležitost, účastnili se různých seminářů, například v roce 1910 proběhl pro třeboňské, veselské a mezimostské učitele metodický seminář o volném kreslení. O tři roky později se třídní učitel druhé třídy mohl zúčastnit prvního kreslířského kurzu.²⁶

Učitelé mezimostské školy měli na starosti hned několik školních aktivit. Ve škole byl zřízen pěvecký sbor, obrazárna. V roce 1913 se vyučující zasadili o zřízení veřejné lidové knihovny, která byla zřízena ve školní sborovně. I přesto, že byla umístěna ve školní budově, byla přístupná všem obyvatelům Mezimostí.²⁷

Do roku 1914 si škola žila idylickým životem, včetně žactva a všech pedagogů. V létě roku 1914, po atentátu v Sarajevu a následném vyhlášení války, proběhla mobilizace domobrany. Do ní bylo povoláno hned několik mezimostských učitelů.

Koncem školního roku 1914 a přes prázdniny, kdy byla mezimostská škola uzavřena pro vyučování a byl zřízen lazaret pro odpočinek lehce raněných vojáků, se zbylý učitelský sbor podílel na pracích, kterých bylo třeba. Učitelka ženských prací převzala dohled nad dětskou opatrovnou a i další učitelé chtěli být nápomocni všem potřebným.

Ve školním roce 1914/1915 byla školní budova stále pro žáky uzavřena. Proto vyučování probíhalo ve Veselí, kde se po dnech střídaly jednotlivé třídy s třídami Veselskými vždy po půldnech.

I když se učitelé horlivě zapojovali do válečné pomoci, například v hodinách ženských ručních prací s dětmi pletli kukly, ponožky a další věci, i tak byl roku 1915 vydán zemskou školní radou dotazník, který měl zjistit, jak moc jsou aktivní. Před prázdninami byli učitelé vyzváni k pomoci rodičům i dětem v těžké době války, kdy

²⁶ Srov. SOKA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1907–1920)*.

²⁷ Srov. tamtéž.

mnoho otců od rodin odešlo do války nebo bylo vysláno na práci na dráze daleko od Mezimostí. Učitelé s prázdninovou akcí souhlasili a díky jejich ochotě byla pro děti předškolního věku otevřena opatrovna a pro školní děti útulek. Toto opatření bylo hlavně z důvodu dohledu a mravní výchovy mládeže, která by byla v období žní bez dospělého dozoru. Protože v místní školní mezimostké budově byla stále zřízena nemocnice, opatrovna i útulek byly zřízeny ve veselské škole.

Od roku 1915 učitelé pracovali v chlebových komisích, kde počítali zásoby chleba, obilí, sena. V tomto válečném období byli učitelé důležitými informátory o válečné situaci a lidé se na ně často obraceli s dotazy, které si sami zodpovědět nedokázali. Válečné období proto prokázalo, jak náročná je práce učitelů. O to více si jich lidé vážili, protože věděli, že v nich mají velkou oporu.

Do konce sledovaného období se bohužel žáci s učitelským sborem nemohli vrátit do své školní budovy v Mezimostí.

3.3 Všední život žáků

Na obecnou školu do Mezimostí chodili žáci mladšího školního věku, první až čtvrté třídy, od konce listopadu 1907 i páté třídy. Těsně po otevření školy v září roku 1907 byla také otevřena opatrovna, do které chodily děti předškolního věku.

Školu navštěvovalo v průměru každý rok kolem tří set dětí, před rokem 1914 to bylo i okolo čtyř set, opatrovnu přes sto dětí.

Děti staršího školního věku navštěvovaly buď školu měšťanskou ve Veselí, nebo školu Živnostenskou, také ve Veselí. Několik starších dětí dojíždělo na gymnázium do Tábora.

Školní rok byl vždy zahájen mší v místním kostele. V tomto období se školní rok zahajoval v září a končil v červnu. Byl rozdělen do čtyř čtvrtletí. Na konci každého čtvrtletí dostali žáci školní zprávu, což bylo dnešní vysvědčení.

Ve škole se vyučovalo čtení, psaní, počty, nesměla chybět ani výuka náboženství. Ze začátku prvního školního roku to byla pouze výuka katolického náboženství, protože žáci byli převážně tohoto vyznání. Později bylo několik žáků také židovské víry, a tak ve druhé polovině školního roku 1907/1908 do školy docházel nově i rabín, který vyučoval židovské náboženství.

Jak už jsem zmínila, katolické náboženství bylo důležitou součástí jak všedního života žáků, tak i nedílná součást školní výuky. Žáci pravidelně chodili na mše, během

vyučování docházeli ke zpovědi, poté ke svatému přijímání a také z náboženství skládali zkoušku.

V roce 1908 se výuka dále rozšířila o tělocvik, který byl do třetí třídy spojen - chlapci a dívky pohromadě, žáci čtvrté a páté třídy byli rozděleni na skupinu hochů a dívek zvlášť. Další novinkou ve výuce byl předmět ženských ručních prací. S tímto předmětem žáci pod vedení své učitelky, uspořádali výstavu svých prací z tohoto předmětu, která byla veřejně přístupná rodičům i široké veřejnosti.

Celé sledované období školu pravidelně navštěvoval také místní a okresní lékař. Dětem prováděl preventivní prohlídky, na škole proběhlo také přeočkování proti neštovicím.

I tak se ale škola v tomto období nevyhnula častým nemocem a to i celých tříd. Nejčastěji děti trpěly neštovicemi, spalničkami, zarděnkami. Kvůli epidemiím bývala škola i na čas zavřena, aby mohla proběhnout její desinfekce. Jako příklad bych ráda uvedla případ nákazy spalničkami dětí z opatrovny, kdy muselo dojít k jejímu uzavření na dobu neurčitou, aby se nemoc nešířila dál. Opatrovna byla vyčištěna, i přesto trvalo skoro měsíc, než byl její provoz obnoven.²⁸

Škola se snažila v dětech co nejvíce podpořit hudební, kulturní a estetické cítění, proto pořádala mnoho akcí a aktivit, které k tomu měly pomoci. Rok po otevření školy vznikl pěvecký sbor Beseda. Ten měl pod patronátem řídící učitel. Sbor měl ve škole vlastní místnost, kde mohl secvičovat svá vystoupení. Jednalo se o smíšený sbor, který těsně po svém vzniku měl víc než 80 členů.

Dál byla ve škole zřízena „Dostrašilova galerie obrazů“. Ta vznikla díky tomu, že pan okresní hejtman daroval škole obrazy s přáním, aby tato díla byla veřejně přístupná. Škola tuto podmínku splnila a po svém mecenáši galerii pojmenovala. Na škole také vznikla knihovna, která ale nebyla jen pro žáky, nýbrž pro všechny občany města, kteří měli zájem o zapůjčení knih.

Až do roku 1914, kdy začala 1. světová válka se dětem na mezimostské škole dařilo velice dobře. Dle hodnocení inspektora byly jedny z nejlepších v docházce i ve školních výsledcích v okrese. V rámci výuky pro ně učitelé připravovali spoustu naučných i odpočinkových aktivit. Pravidelně chodily na výlety, hlavně na nedalekou Klobasnou. Tam hráli pohybové hry. Účastnily se přednášek a besed. Jako nejzajímavější mi přišla beseda od cestovatele Vráze, který děti provedl po svém cestovatelském dobrodružství

²⁸ Srov. SOKA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1907–1920)*.

po celém světě. Vyprávění doplnil obrazy. Učitelé dál z vlastní iniciativy pořádali pro děti pohádkové dýchánky, na které se děti shromáždily v tělocvičně, kde si vyprávěly příběhy i pohádky.

Do tohoto klidného období bohužel zasáhla válka.

3.4 Slavnostní dny

3.4.1 Pravidelné slavnosti

Pravidelné oslavy za časů vlády císaře Františka Josefa I. proudily rytmem narozenin a jmenin jeho a celé císařské rodiny. Tyto slavnostní dny probíhaly ve znamení mše, která se konala ve veselském kostele, kde se shromáždili všichni žáci obou škol, jak mezimostské, tak veselské. Na této oslavě nesměli chybět všichni významní zastupitelé obou měst v čele se starosty.²⁹

Škola myslela i na nejchudší děti místní školy a opatrovny. V rámci pomoci dětem z těchto rodin každoročně pořádala akci Vánoční stromek. První ze slavností se konala v roce 1907, těsně před Vánoci. První ročník této akce byl spojen i s prohlídkou školní budovy veřejností. Stromek byl předvánočním zastavením a dle slov kroniky velice příjemným a pospolitým zhodnocením celého předešlého roku a jeho událostí. Tato slavnost se pořádala po dopoledním vyučování v tělocvičně školy, kde byl uprostřed nazdobený strom, pod ním balíčky s jablky, ořechy, vánočkami pro nejchudší děti ze školy a opatrovny. Tyto potraviny vždy darovali škole její příznivci, většinou zámožní lidé. Po shromáždění dětí a obecnstva z řad rodičů a přátel školy, začalo pásmo, které si děti nacvičily. Zpívaly Vánoční a oslavné písně, vybraní žáci také recitovali. Na konec celé oslavy pronesl starosta projev s přáním všeho dobrého pro všechny zúčastněné.

Každoroční jarní oslavou se stala Stromková slavnost pořádaná na konci dubna. Školní budova byla vždy vyzdobena prapory. Konání akce bylo zahájeno v tělocvičně školy, kde se sešli žáci, učitelé, zástupci města v čele se starostou. Tam proběhly proslovy o důležitosti sadby stromů, o jejich trvalé hodnotě a památníku historických událostí pro další generace. Po proslovech následovalo vystoupení školního sboru, které zpívalo hymnu, a nesměla chybět recitace dívek. Samotným slavnostním aktem bylo vysázení dvanácti lip na školním hřišti. Ty děti zasadily s pomocí učitelů. Každá z tříd

²⁹ Srov. SOKA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1907–1920)*.

si zasadila dvě lípy. Tyto lípy měly symbolizovat historický památník, který žáci vysázeli na počest Františka Josefa I., za jeho dobré skutky, které nejen pro Mezimostí vykonal. Těmi měli na mysli výstavbu dráhy, která městu pomohla v rozvoji výstavbu školy, povýšení Mezimostí na město.

Každoroční letní slavností byl průvod Boží tělo, toho se účastnily hlavně mezimostské dívky jako družičky.

V tomto období začala škola s další tak trochu charitativní akcí. Na konci školního roku 1908 proběhla první akademii. Jednalo se o pásmo s recitací, zpěvem školního sboru a nacvičeným divadlem. Akademie byla přístupná pro celou veřejnost, vstupné bylo zpoplatněné dobrovolným příspěvkem. Za výtěžek z této akademie škola nakoupila dětem školní pomůcky.

Tyto pravidelné akce trvaly od začátku sledovaného období až do roku 1914, se začátkem 1. světové války zanikly a některé z nich byly obnoveny po roce 1918.

3.4.2 Mimořádné slavnosti

Prvním klíčovým mimořádným slavnostním dnem ve sledovaném období bylo samotné otevření školy v roce 1907. Kronika tento den popisuje jako velkou slávu pro celé město. Všude byly vyvěšeny prapory a město mělo sváteční atmosféru. Občané a městské spolky se už od rána shromažďovali před radnicí, odkud se přesunuli do blízké kaple svatého Floriána, kde probíhala mše. Po skončení církevních obřadů se celý průvod v čele se starostou, městskou radou, okresním hejtmanem a školním inspektorem přesunul ke školní budově. Doprovázela je kapela složená z pracovníků železnice. Proběhlo svěcení budovy, po kterém každý z hodnostářů pronesl pár slov a přání všeho dobrého učitelům, žákům i samotné školní budově. Nakonec nesmělo chybět provolání slávy Jeho Veličenstvu Františku Josefu I. a zpívání hymny. Tím byl slavnostní akt ukončen a osazenstvo slavnosti se přesunulo do nádražní restaurace, kde se slavilo do časných ranních hodin.³⁰

První mimořádnou událostí v roce 1910 bylo pořádání dětského dnu, který měl na starost učitelský sbor. Tato akce se pořádala na podporu České zemské komise na ochranu dítek.³¹

³⁰ Srov. SOkA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1907–1920)*, s. 9.

³¹ Srov. SOkA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1907–1920)*, s. 68.

Dne 19. dubna 1913 byla pořádána mimořádná oslava k jubilejnímu dvoustému výročí pragmatické sankce, což byl dokument, který vydal Karel IV. Tento dokument byl jakousi zárukou, že Habsburkům, i v případě vymření mužských potomků, případně vláda habsburským dcerám. V tento den se pořádala slavnost v tělocvičně školy, kde se sešla jak školní mládež, tak učitelský sbor a také školská a městská rada s panem starostou. Řídící učitel přednesl proslov, vysvětlil význam a důvod pragmatické sankce tak, aby byl výklad pro děti srozumitelný. Na počest Františka Josefa I. byla recitována báseň a samozřejmě nesmělo chybět zpívání hymny.³²

3.5 Škola a válka

Dne 28. června roku 1914 byl v Sarajevu spáchán atentát na následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este. Tato smutná zpráva zasáhla i do jinak klidného chodu Mezimostí. Všechny městské budovy včetně školy byly vyzdobeny černým praporem a o několik dnů později se konala smuteční mše. Měsíc po atentátu byla Srbsku vyhlášena válka. Tímto se spustila všeobecná mobilizace, která postihla i Mezimostí. Povolání muži museli do války. Mezi nimi byli i učitelé z mezimostské školy. Těsně po začátku školního roku museli žáci školu opustit, protože se kněžna ze Schwarzenberga rozhodla z mezimostské školy udělat dočasně odpočinkovou nemocnici pro lehce raněné vojáky. Za války roku 1916 přišla zpráva o smrti Františka Josefa I. Toho na trůnu vystřídal Karel I. Ovšem ne na dlouho. Panoval jen do roku 1918, kdy skončila 1. světová válka, po níž došlo k rozpadu monarchie. Škola v Mezimostí byla pro žáky zavřena až do roku 1918. Za 1. světové války se obyvatelům, tak asi jako za každé takové situace, nevedlo dobře. Místní sužovaly nemoci, hlad, nedostatek potravin i paliva.³³

Zavření mezimostské školy bylo pro žáky i učitele zdrcující. Po vystěhování budovy a přesunu vojáků do školy, bylo všem jasné, že jejich druhý domov, škola, kterou tak brali, kterou si hýčkali, ta že bude od vojáků ve špatném stavu. Nemýlili se. Hned po odchodu dětí začala se školní budova samozřejmě přizpůsobovat pro potřeby vojenské nemocnice. Lavice byly odklizeny, mnoho pomůcek zničených. V roce 1916 dokonce padl za obět' i školní zvonek.³⁴

³² Srov. SOkA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1907–1920)*, s. 90.

³³ Srov. tamtéž, s. 104–110.

³⁴ Srov. tamtéž, s. 141–165.

Na nouzovém řešení výuky pro mezimostské žáky z obecné školy se radila obě zastupitelstva měst společně. Tedy Mezimostí požádalo Veselí o pomoc se zajištěním výuky pro své žáky. Došlo tak k prozatímnímu nouzovému plánu, kdy se půl dne vyučovali ve škole ve Veselí mezimostští, další půlden veselští žáci. Takto vyučování z kapacitních důvodů probíhalo téměř čtyři roky.

Po skončení války, když byla dne 28. října 1918 vyhlášena samostatná Československá republika, byla škola zpět vrácena svému účelu.

4. Škola v letech 1918–1938

4.1 Učitelé

Na počátku popisovaného období působilo na škole pět učitelů, každý z nich měl na starost jednu z tříd. V listopadu 1918, po skončení války, se vraceli povolání vojáci, zejména z řad učitelstva. Na školu znovu nastoupili dva učitelé, kteří zde působili již před válkou.

Ke konci roku 1918 byl zbaven funkce školní inspektor Heillinger kvůli sympatizaci s Rakousko-Uherskem. Dalšími důvody jeho odvolání bylo prý arogantní chování k učitelům a v neposlední řadě konflikty v každé ze svěřených škol. Na místo nového inspektora bylo učitelstvem navrženo šest vhodných kandidátů, z nichž byli do užšího výběru zvoleni dva z nich. Školním inspektorem se stal pan Kolář. Ten stejně jako v předešlém sledovaném období pravidelně prováděl inspekci na škole obecné i měšťanské. Výsledky kontroly byly vždy uspokojivé.³⁵

Ve školním roce 1919/ 1920 se učitelský sbor skládal ze čtyř učitelů a jedné učitelky.

Koncem roku 1919 byl vydán nový zákon o platech učitelů. Ti byli nově zařazeni dle hodnoty do platových tříd, podle kterých jim byla vyměřena mzda. Ve stejném roce byl zvolen nový správce školy, pan Alois Kolín. Ten působil na škole do roku 1920. Nařízením zemské školní rady byl odvolán do penze. Na jeho místo byl jako zástupce dočasně zvolen Jan Cibulka.³⁶

Po otevření měšťanské školy v říjnu 1920, kdy byla správa obou škol sjednocena v jeden celek, se stal ředitelem školy František Hejl, který ve své funkci setrval do roku 1927, poté odešel do zasloužené penze. Na jeho místo byl jmenován František Tichý, kterého po odchodu do penze vystřídal Adolf Lešek.

V důsledku otevření trojtřídní měšťanské školy se rozrostl i učitelský sbor. Ten se nově skládal z pěti učitelů obecné školy, tří učitelů měšťanské školy a jednoho učitele katolického náboženství.

Od roku 1921 byla každoročně volena nová školní rada a také okresní školní výbor. Jejich členy se stali i učitelé školy.

³⁵ Srov. SOkA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1907–1920)*.

³⁶ Srov. tamtéž, s. 15.

V roce 1922 proběhla na škole inspekce zemské školní rady. Ta kladně ohodnotila práci učitelů. Ve stejném období přibyl do školního sboru nový člen-třídní učitelka 1. B ročníku měšťanské školy.

Učitelé se nepravdělně účastnili také kurzů a seminářů. Jeden jednodenní byl v roce 1923 dokonce pořádán i v mezimostské škole. Konkrétně kurz ženských ručních prací. Toho se zúčastnili učitelé z celého okresu.³⁷

Dne 18. června 1925 navštívilo mezimostskou školu dvacet jedna učitelů z maďarských škol i se svým inspektorem. Ti přijeli na prohlídku a hospitaci vzdělávacích zařízení v celém okrese. Návštěva byla několikadenní, maďarští pedagogové navštívili nejen školy na Třeboňsku, ale i památky v jednotlivých městech. V rámci návštěvy učitelé navštívili Třeboň, Chlum, Lomnici, Veselí a v neposlední řadě také Mezimostí. Na místní škole je přivítal ředitel se všemi pedagogy, dětský pěvecký sbor zazpíval nacvičené pásmo včetně národní hymny. Hosté si prohlédli školní galerii i výstavu ručních ženských prací a grafické tvorby žáků. Poté následovala exkurze všech tříd školy obecné i měšťanské a také opatrovny. Večer byl pro učitele pořádán rozlučkový večírek. Dále kronika uvádí, že školu později navštívili také profesori z Jugoslávie.³⁸

V roce 1930 byly vydány nové učební osnovy pro školy obecné, které si učitelé rozvrhli na měsíce pro jednotlivé třídy.³⁹

Na konci sledovaného období, v roce 1938, kdy došlo ke zmenšení republiky, bylo nařízeno zaměstnání učitelů z pohraničí, proto škola musela propustit všechny vdané učitelky.

V popisovaném období učitelský sbor v čele s ředitelem školy pořádal pravidelné i mimořádné školní porady, na kterých řešili školní docházku, změny ve společnosti v neposlední řadě prospěch žáků.

³⁷ Srov. SOkA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1921–1945)*, s. 35.

³⁸ Srov. tamtéž, s. 48.

³⁹ Srov. tamtéž, s. 106.

4.2 Všední život žáků

S koncem 1. světové války byla školní budova navráćena zpět za účelem obnovení vyučování. Ta byla za války pro děti uzavřena a byla užívána jako vojenská nemocnice pro lehce raněné vojáky. Návrat nebyl jednoduchý. Budova školy, i když relativně nová, za užívání vojáků, kdy se o technický stav nikdo nestaral, zpusťla. Ve třídách chyběly lavice i ostatní nábytek, byl nedostatek křídý, inkoustu, uhlí. Ve dveřích chyběly kliky, kování. I školní zvonek padl za oběť. V budově se vyskytovaly štěnice, k nelibosti učitelů, ovšem k radosti dětí, které pro zábavu štěnice ve vyučování chytaly a tloukly.

Stejně jako v předešlém období, byla i začátkem těchto let otevřena škola obecná, která měla pět tříd. V roce 1920 bylo škole povoleno otevření trojtřídní měšťanky, o kterou už v dřívějším období bylo neúspěšně usilováno. Původně měšťanská chlapecká škola byla záhy změněna na smíšenou, chlapeckou i dívčí. Ta byla v září 1938 přejmenovaná na školu újezdní, kterou začali navštěvovat i žáci ze Zlukova, Drahoa, Dráchova, Vlkova, Řípce i Doňova. Vyučovalo se v osmi až třinácti třídách osmi ročníků. Krátce byla ve školní budově zřízena i „Pokračovací živnostenská škola“, ta byla pro nízký počet žáků ve školním roce 1932/1933 zrušena.

Studenti školy byli výhradně české národnosti. Jejich náboženské vyznání bylo převážně římsko-katolické, jen malé procento dětí bylo jiné víry nebo dokonce bez vyznání. Ve sledovaném období navštěvovalo školu obecnou průměrně 200 dětí a školu měšťanskou taktěž.⁴⁰

Za popisované období byla docházka žáků uspokojivá.

Školní kronika uvádí nepovinné předměty, které se na škole začaly vyučovat. Byl to francouzský jazyk, německý jazyk, hra na housle. Na konci tohoto období také zavedeno psaní na stroji a těsnopis.

Novými předměty oproti minulému období byla občanská nauka, chlapecké ruční práce výchovné, tělesná výchova. Také ženské ruční práce se rozšířily o domácí nauku a praktické vaření v místní kuchyni. Na měšťanské škole se vyučoval přírodopis, zeměpis a fyzika.⁴¹

V rámci školní výuky se žáci účastnili naučných přednášek, besídek, exkurzí filmových a divadelních představení, například shlédli hru „Jan Amos Komenský

⁴⁰ Srov. 2. Základní škola Veselí nad Lužnicí: Historie školy [online]. [cit. 2014-03-20]. Dostupné na WWW: <http://2zsveseli.cz>.

⁴¹ Srov. SOkA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1921-1945)*, s. 23, 25.

v Rusku“, biografické představení „Cesta kapitána Scotta k jižní točně“ či vyrazili na vlastivědnou exkurzi k výlovu Horusického rybníka. Této akce se zúčastnila pouze měšťanská škola. Zajímavou naučnou přednášku, kterou bych ráda zmínila, byla pro žáky třetí a čtvrté třídy obecné školy a také pro celou školu měšťanskou pořádaná ve veselské sokolovně. Ta se žákům hodila do nového předmětu zeměpisu. Jejím tématem bylo Španělsko. Přednášku zaštiťoval pan okresní inspektor.⁴²

Během celého sledovaného období se pravidelně jezdilo na výlety a byly podnikány vycházky po blízkém okolí. Majetnější žáci mohli vyjet i na vícedenní výlety. Jeden z takových byl pořádán na Macochu, který trval po dobu tří dnů. Pro méně majetné žáky si učitelé připravili výlety po okolí. Navštívili nedaleký Tábor a Sezimovo Ústí, následující den město Soběslav, třetí den pokračovali na Blata.

V období letních prázdnin byli občasně ve škole ubytováni žáci první třídy z pražské žižkovské školy se svým řídicím učitelem. V době, kdy škola byla prázdná, probíhaly pravidelné opravy, úklid a desinfekce tříd. Během prázdnin roku 1936 byl v budově zaveden školní rozhlas. V ředitelně školy byl umístěn mikrofon, přes který bylo možné vysílat jak hudbu, tak mluvenou řeč. Škola měla v plánu žákům z rozhlasu vysílat společné národní oslavy, vzpomínky a veškeré významné události. Ve stejném období škola pořídila z darů přátel školy nové učebnice.

Školu v průběhu období často navštěvoval i lékař, který žákům prováděl preventivní prohlídky a očkování, ale řešil i epidemie ve školním zařízení. Hned v říjnu roku 1918 se ve škole objevila španělská chřipka, která si vyžádala mnoho obětí. Škola byla z tohoto důvodu uzavřena přibližně na jeden měsíc.

4.3 Slavnostní dny

4.3.1 Pravidelné slavnostní dny

Prvním pravidelným slavnostním dnem v popisovaném období byla oslava Lip svobody. Této slavnosti v předešlém sledovaném období předcházela oslava Lip míru. V tento den děti vysadily nové stromy. Začátek slavnosti byl v tělocvičně, tam ředitel školy přednesl projev o důležitosti sadby stromů. Poté se žáci přesunuli na školní hřiště, kde ošetřovali již vysazené lípy z předchozích let a zasadili další stromy.

⁴² Srov. SOKA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1921–1945)*, s. 91.

Po vzniku samostatné Československé republiky se škola navracela k vlastenectví a začala vzpomínat a oslavovat významné české osobnosti, které byli pro vlast v dřívějších časech velkým přínosem. Tak začala pravidelně připomínat výročí narozenin Jana Ámose Komenského, který měl velký podíl na rozvoji českého školství. Dalšími slavnými osobnostmi, které byly oslavovány, byly například Božena Němcová, Karel Havlíček Borovský, Jan Hus, Karel Jaromír Erben. Tyto oslavy měly podobný průběh, začínaly výkladem učitelů ve třídách o konkrétní osobě, následoval stručný životopis osobnosti a její významné skutky a přínos pro školství i lidstvo obecně.

Dne 28. října 1908 vznikla samostatná Československá republika. Po celé sledované období byl tento datum důležitou oslavou pro školu, ale i všechen lid. Výročí 1. roku od vzniku byla v Mezimostí uskutečněna velká oslava. Již v předvečer pořádal místní osvětový sbor divadelní představení Noc na Karlštejně, jak pro žáky školy, tak pro širokou veřejnost. Druhý den ráno se konal oslavný průvod, který začínal na nádraží v Mezimostí a končil na náměstí ve Veselí, u radnice. Celý průvod, který byl dlouhý zhruba pět kilometrů, doprovázela železniční kapela. Na veselském náměstí představitelé obou měst pronesli své řeči, odpoledne se opět konalo divadelní představení ve Veselí a v Mezimostí na nádraží probíhal koncert železniční kapely. Ve škole oslava prvního výročí republiky byla v komornějším duchu. Žáci i učitelský sbor se shromáždili ve školní obrazárně. Všichni přítomní si zazpívali hymnu a žáci jednotlivých tříd přednesli básně na oslavu prezidenta republiky Masaryka. V následujících letech probíhaly každoroční oslavy ve stejném duchu. Nejprve byla oslava školní, poté městská. Tuto oslavu pořádala města Mezimostí a Veselí pohromadě, i přes velkou rivalitu mezi sebou.⁴³

Od roku 1925 byl vždy v květnu slaven svátek práce velkolepým průvodem, který začínal na mezimostském nádraží a končil na veselském náměstí. Průvodu se účastnili učitelé, žáci i většina obyvatel města.⁴⁴

O rok později byla zavedena oslava svátku matek.

Stejně tak, jako se v předešlém sledovaném období slavily narozeniny císaře Františka Josefa I., se i v období po vzniku samostatné Československé republiky konaly oslavy narozenin prezidentů Tomáše Garrigue Masaryka a později Edvarda Beneše. Školní slavnost probíhala v tělocvičně, kde se kromě učitelů a žáků, sešli

⁴³ Srov. SOKA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1921–1940)*, s. 4,19.

⁴⁴ Srov. tamtéž, s. 41.

i představitelé města v čele se starostou. Po projevech zastupitelů následovalo kulturní pásmo, které si připravili žáci školy.

Poslední, ale neméně důležitou oslavou v popisovaném období, byl výchovný svátek spořivosti. V tento den učitelé své žáky nabádali k šetrnosti a spořivosti.⁴⁵

4.3.2 Mimořádné slavnostní dny

Nejvýznamnější mimořádnou událostí v tomto období byl vznik samostatné Československé republiky 28. října 1918. Pisatel kroniky tuto událost popisuje následovně: „*Dnem 28. října vyšla v život naše samostatnost, náš český stát. 28. října 1918, prohlášena Československá republika a my náhle jsme volni. Jsme prosti útisků, smíme volně mluvit, smíme bez bázně ke svému se hlásiti. Celý národ český je radostně rozechvěn, všude pořádány slavnosti a slavnostní průvody (...)*“⁴⁶ K této příležitosti proběhli ve městě mohutné oslavy.

Další významnou událostí, která úzce souvisela se vznikem Československé republiky, byla akce zvaná „Tábor lidu“. Tento akt se konal na veselském náměstí, účastníci byli z řad městských i venkovských obyvatel. Celou událost řídili představitelé obou měst. Na náměstí proběhla přísaha na věrnost vlasti.

V roce 1920 byla slavnostně otevřena měšťanská škola v Mezimostí. Tato událost byla pro místní velkým úspěchem. Na zřízení tohoto zařízení totiž čekali celých devět let.

Nevšedním zážitkem pro mezimostské obyvatele byla roku 1925 návštěva prezidenta Masaryka, který Mezimostí projížděl při své cestě do Českých Budějovic. Celé město včetně žáků a učitelů školy pana prezidenta náležitě přivítali.

V březnu roku 1929 pořádal Červený kříž slavnost míru. Akce byla určena jak pro děti, tak i pro širokou veřejnost. Součástí oslavy byl bohatý program včetně hudebního, recitačního a také dramatického vystoupení. Jednalo se o manifest pro zdraví dětí, národa, mír v rodinách i celé společnosti.

V září téhož roku se uskutečnila oslava svatováclavského millenia, která se konala ve všech školách v republice. V tento den byl připomenut odkaz panovníka Václava I., který byl významným patronem českých zemí. Oslava se konala v tělocvičně školy.

⁴⁵ Srov. tamtéž, s. 119.

⁴⁶ SOKA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1907–1920)*, s. 164.

Program se skládal z proslovu ředitele, následovala hudební vložka hry na housle doprovázené klavírem.

O měsíc později si škola připomněla výročí padesáti let od vynálezu žárovky, jejímž objevitelem byl Američan T. A. Edison.

Roku 1931 oslavil prezident Tomáš Garrigue Masaryk své osmdesáté první narozeniny. S ním slavila i celá republika včetně mezimostské školy. K této slavnostní příležitosti byl připraven pestrý program, do kterého se zapojili jak učitelé, tak žáci.

Další zajímavou událostí tohoto období byl koncert pořádaný Zemským ústavem pro výchovu nevidomých v Brně, který se uskutečnil ve školní tělocvičně. Konal se v roce 1932. Jednalo se o vystoupení šestnácti nevidomých žáků tamního ústavu.

O dva roky později se konala další hudební výroční oslava na počest dvou významných českých skladatelů – Bedřicha Smetany a Antonína Dvořáka. Program byl sestaven tak, aby žáky seznámil se životem a tvorbou těchto významných skladatelů.

Ke konci sledovaného období, v roce 1937, po období příznivých událostí a oslav, zasáhla celou zemi smutná zpráva o smrti prezidenta republiky Tomáše Garrigue Masaryka. Tato zpráva se rychle rozšířila po celé zemi. O několik dní později proběhla na místní škole smuteční slavnost, kterou učitelé a žáci důstojně uctili památku zesnulého prezidenta.

5. Škola v letech 1939–1947

5.1 Učitelé

Dne 16. března roku 1939 byla Česká republika okupována nacistickým Německem a stala se součástí Protektorátu Čechy a Morava.

Na začátku sledovaného období nastala změna ve vedení školy. Na místo Adolfa Leška nastoupil Josef Brůžek.

Pedagogický sbor se skládal z pěti učitelů a dvou hospitantek obecné školy, devíti učitelů a jedné praktikantky újezdní školy. Na škole dále působili čtyři učitelé náboženství.

V září roku 1939 byl učitelům újezdní školy zvýšen přestupový přídavek. Učitelé byli konečně ohodnoceni dle svého vzdělání. Kvůli válečným poměrům se zvýšily ceny veškerého zboží i služeb. Učitelům byly vyplaceny dvě jednorázové drahotní dávky. O několik měsíců později jim byl vyplácen tento přídavek pravidelně každý měsíc.⁴⁷

Otevřena byla opět pětiletá škola obecná, trojletá újezdní škola. Opatrovna byla ve školním roce 1939/ 1940 zrušena.

Během tohoto roku byla ve škole provedena revize učebnic, školních pomůcek, obrazů a map. Bylo odstraněno vše, co připomínalo bývalou Československou republiku. Zároveň byla učitelům provedena revize knihoven, ze které museli vyřadit knihy britských, francouzských a židovských autorů.

Od února do května roku 1941 probíhaly ve Veselí kurzy němčiny pro učitele celého třeboňského kraje. Z mezimostské obecné školy se výuky zúčastnili čtyři učitelé, další jeden ze školy újezdní.

O několik měsíců později se v Třeboni konali soukromé kurzy německého jazyka, kterých se zúčastnil i mezimostský ředitel pan Brůžek. Posléze všichni správci školy z okresu byli podrobeni zkoušce z německého jazyka, která obsahovala diktát a překlad.

Na místo inspektora Koláře, který na mezimostské škole prováděl inspekce, nastoupil na jeho místo pan Malík, který v jeho práci pokračoval.

Na konci školního roku 1940 byly dle nařízení školní rady zapečetěny a uloženy na nepřístupném místě všechny kroniky.⁴⁸

⁴⁷ Srov. SOKA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1921–1940)*, s. 198.

⁴⁸ Srov. SOKA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1941–1953)*, s. 13.

V březnu roku 1944 byli učitelé místní školy vyzváni k rentgenologické prohlídce plic. Toto preventivní vyšetření mělo včas odhalit případné onemocnění tuberkulózou.⁴⁹

5.2 Všední život žáků

Toto sledované období pro výuku žáků v Mezimostí nebylo příznivé. V září roku 1939 byla německou armádou zabrána tělocvična školy, od ledna 1940 byla postupně zabrána celá školní budova.

Žáci byli převedeni k vyučování na veselskou školu, kde se učili ve čtrnáctidenních cyklech. Vyučování také probíhalo v modlitebně českobratrské jednoty, v sálech hostinců i v obou zasedacích síních okresní hospodářské záložny.

Ve výuce předmětů se oproti předešlému období, kde bylo zřízeno mnoho nových předmětů, hodně změnilo. Byla nařízena povinná výuka němčiny. Tak oblíbené předměty jako občanská nauka, dějepis či zeměpis byly upraveny dle přání německé říše tak, aby v osnovách nezůstala zmínka o době svobodné Československé republiky.

Ve školním roce 1941/1942 se výuka německého jazyka ještě prohloubila, došlo k navýšení počtu hodin v jednotlivých ročnících, povinný německý jazyk se vyučoval i na obecné škole. Na základě ministerského nařízení se v prvním a druhém ročníku obecných škol začal učit německý jazyk po čtyřech hodinách týdně, ve třetím až pátém ročníku po sedmi hodinách, v šestých a osmých ročnících po šesti hodinách, celá hlavní škola po sedmi hodinách. Aby nedošlo k navýšení počtu vyučovaných hodin, musely se zredukovat některé ostatní předměty, například náboženství, tělesná výchova, prvouka a vyučovací jazyk, tedy čeština.⁵⁰

Školní kronikář popisuje období poněmčování žáků následovně: „*Doby po zavraždění Hendrichově, kdy celý národ byl zastrašen krutým terorem, využili Němci k rozhodné germanizaci našeho českého prostoru. Hlavní jejich nápor směřoval proti mládeži, nositelce národní budoucnosti. Dějepis, učitel národního uvědomění a hrdosti, ze školy odstraněn, vyučování zeměpisu omezeno jen na „Říši“ a Protektorát, české dítě nesmělo znát svět a pravdu o něm. Všechny mapy zakázány. Dějinám české literatury se nesmělo vyučovati, ani dějinám církevním. Korunu německé drzosti nasadil rozkaz, že se v českých školách a v českých školních úřadech smí úřadovati jen německy (...)*“⁵¹

⁴⁹ Srov. SOKA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1941–1953)*, s. 73.

⁵⁰ Srov. SOKA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1941–1953)*, s. 37–38.

⁵¹ SOKA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (1941–1953)*, s. 100.

Školní výuka i práce učitelů byla negativně ovlivněna častými změnami v rozvrhu, krácením nebo i občasným prodloužením vyučování.

Jak už jsem zmínila, díky náhradním učebním prostorům nebyla možná ani instalace školních lavic. Školních pomůcek bylo minimálně, na některé předměty nebyly vůbec.

Kvůli nedostatku paliva docházelo k častému přerušení vyučování, také stoupala nemocnost žáků. Ve školní budově vojákům překážely i školní kabinety, část z nich byla přestěhována na radnici, některé na půdu školy, kde byly později rozkradeny.

Celou dobu trvání okupace se pořádali ošacovací a stravovací akce. Žáci měli za úkol sběr odpadních hmot a bylin.

V listopadu roku 1941 vojenská posádka opustila školní budovu. Ta sice byla předána mezimostským úřadům, ale i přesto zůstala nadále prázdná. Kdykoliv musela být k dispozici pro vojáky, kteří by přišli.⁵²

Od roku 1943 se opět začala obdělávat školní zahrada se školním hřištěm, kde byly vysázeny brambory.

O letních prázdninách roku 1943 museli žáci pracovat při kopání borek na Blatech. K těmto pracím byli povoláni žáci místní, ale i z širokého okolí. Žáci mimo těchto prací museli také na městských polích hledat mandelinku bramborovou.

Od 13. dubna 1944 se začalo vyučovat zpět ve školní budově. Od 17. dubna se začalo vyučovat pravidelně.⁵³

5.3 Slavnostní dny

Na počátku sledovaného období se škola účastnila stromkové slavnosti, jejíž organizace se namísto školy poprvé ujal místní Okrašlovací spolek. Slavnost se konala na břehu řeky Nežárky, kde ke všem přítomným pronesl slavnostní řeč učitel místní školy Jaroslav Bodlák. Při tomto výjimečném aktu bylo vysazeno celkem 142 ovocných stromů.⁵⁴

Dalším slavnostním dnem byl Den matek, který se konal každoročně v měsíci květnu. Akce probíhala, tak jako jiné významné slavnosti, v tělocvičně školy za hojné účasti rodičů. Součástí oslavy byl bohatý program, který si pro své rodiče žáci pečlivě

⁵² Srov. 2. Základní škola Veselí nad Lužnicí: Historie školy [online]. [cit. 2014-03-21]. Dostupné na WWW: <http://2zsveseli.cz>.

⁵³ Srov. tamtéž.

⁵⁴ Srov. SOKA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1920-1940)*, s. 188.

připravili. Děti například předvedli hudební, tělocvičná a v neposlední řadě recitační vystoupení.⁵⁵

Po roce 1939 škola začala slavit výročí vzniku Protektorátu Čechy a Morava. Ten se slavil vždy 15. března. K tomuto výročí byl pronesen projev ředitele školy, který okresní školní výbor předem a přesně připravil.⁵⁶

Každoročně se konala oslava narozenin vůdce a říšského kancléře Adolfa Hitlera. Slavnost pravidelně probíhala v tělocvičně mezimostké školy za účasti žáků a učitelů školy. Součástí této oslavy byl úředně předepsaný proslov, který obvykle pronesl ředitel školy. Akce probíhala obdobným způsobem jako oslava výročí zřízení Protektorátu Čechy a Morava. K této slavnostní příležitosti byla budova školy slavnostně vyzdobena prapory v říšských a protektorátních barvách.⁵⁷

Daší pravidelnou oslavou se staly narozeniny prezidenta Emila Háchy. Ty se každoročně připomínaly 12. července. Učitelé a žactvo se na oslavu shromáždili ve školní kreslírně, kde si společně vyslechly oficiální program slavnosti vysílaný rádiem.⁵⁸

Jednou z každoročních oslav byl Den hrdinů. Tím si Protektorát musel připomínat své hrdiny padlé v bojích za Velkou Německou říši.

Mimořádnou událostí v červenci roku 1944 byl konán „Týden mládeže“ v Praze, který pořádalo Kuratorium pro výchovu mládeže, kde mohla česká omladina své fyzické a psychické dovednosti.⁵⁹

Oslava Dne svobody dne 28. října se začala opětovně slavit po roce 1945. Z důvodu nedostatku místa pro žáky celé školy, musela se oslava konat po třídách. Učitel vždy třídě vysvětlil důležitost a celý význam této oslavy. Děti si nacvičily recitační i hudební pásmo.

⁵⁵ Srov. SOkA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1920–1940)*, s. 189.

⁵⁶ Srov. SOkA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1940–1953)*, s. 41.

⁵⁷ Srov. SOkA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí - Mezimostí (Školní kronika 1940–1953)*, s. 41.

⁵⁸ Srov. tamtéž, s. 79.

⁵⁹ Srov. tamtéž, s. 78.

Závěr

Ve své práci jsem se snažila přiblížit nejen život učitelů a žáků na škole v Mezimostí, ale i obyvatel města ve zvoleném období. K tomuto tématu mi nejvíce informací poskytly školní a městské kroniky, ale i další rozličné zdroje.

Cílem mé práce bylo přiblížit školní život v malém městě za vlády Františka Josefa I., poté v době první světové války, za časů první republiky, za druhé světové války a po konci této války.

V první kapitole popisuji historické události, které se staly ve městě a jeho okolí, ale i ty, které zasáhly celou vlast. Tato kapitola je dále rozdělena do dvou podkapitol. V první z nich jsem se zaměřila na informace o městě před začátkem sledovaného období, druhá nastiňuje události v průběhu čtyřiceti let, které popisují. V další části se věnuji vzdělávání v Mezimostí do roku 1907, tedy do začátku sledovaného období. Následující kapitoly jsou samotným jádrem celé práce. Jsou rozděleny na tři časové úseky. V nich popisují učitele působící na škole, jejich práci, život, porady i aktivity v rámci školy. Dále jsem psala o žácích. Zajímal mě jejich počet, předměty, které ve škole měli, ale i jejich všední život, také školní i mimoškolní aktivity. V neposlední řadě jsem se zaměřila na oslavné události, které se v jednotlivých obdobích slavily, ať už pravidelné nebo mimořádné. Každá z kapitol, především ty historické, by si jistě zasloužily více pozornosti a hlubší rozbor, bohužel z důvodu rozsahu práce to nebylo možné. Myslím, že cíl, který jsem si stanovila, jsem splnila.

Pro budoucí badatelskou práci by bylo jistě zajímavé zvolit delší časový úsek, například jubileum sta let školy, které bylo na škole slaveno v roce 2007.

Seznam použitých zdrojů

1. Literatura

KUNA F., Veselí nad Lužnicí a okolí, Veselí nad Lužnicí: Městský úřad, 1927.

ISBN: neuvedeno.

NOVOTNÝ, M. a kol., Dějiny vyššího školství a vzdělanosti na jihu Čech od středověkých počátků do současnosti. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2006. ISBN: 80-7040-883-9.

ŠTVERÁK, V. Stručné dějiny pedagogiky. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1988. ISBN: neuvedeno.

VIRT R., HRBEK B., VIRT M. Veselí nad Lužnicí za protektorátu a květen 1945, Veselí nad Lužnicí: Město Veselí nad Lužnicí, 2005. ISBN: neuvedeno.

ZAHRADNÍKOVÁ, M., ZIKMUNDOVSKÝ Z. Veselí nad Lužnicí na pohlednicích Veselí nad Lužnicí: Město Veselí nad Lužnicí, 2004. ISBN 80-239-4017-1.

2. Elektronické zdroje

1. Základní škola Veselí nad Lužnicí: Historie školy. [online]. [cit. 2014–03–20]. Dostupné na WWW: <http://1zs-veseli.cz>.

2. Základní škola Veselí nad Lužnicí: Historie školy [online]. [cit. 2014–03–21]. Dostupné na WWW: <http://2zsveseli.cz>.

Informační středisko: Historie města [online]. [cit. 2014–02–07]., Dostupné na WWW: <http://.veseli.cz>.

Učitelské noviny: Proměny povinné školní docházky [online]. 2010 [cit. 2014–03–20]. Dostupné na WWW: <http://ucitelskenoviny.cz>.

3. Prameny

SOkA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí – Mezimostí (Školní kronika 1907–1920)*.

SOkA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí – Mezimostí (Školní kronika 1921–1940)*.

SOkA Tábor, *Kronika Veselí nad Lužnicí – Mezimostí (Školní kronika 1941–1953)*.

SOkA Tábor, *Pamětní kniha města Veselí nad Lužnicí 1907–1920*.

Seznam použitých zkratk

SOA Státní oblastní archiv

SOkA Státní okresní archiv

Abstrakt

FILÍPKOVÁ, H. *Čtyřicet let historie obecné školy v Mezimostí v letech 1907–1947*, České Budějovice 2014. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra teologických věd. Vedoucí práce doc. ThDr. Rudolf Svoboda, Th.D.

Klíčová slova: Historie Mezimostí, vzdělání, obecná škola, výuka, učitelé, žáci, slavnostní dny, mimořádné události.

Tato bakalářská práce se zabývá historií školy v Mezimostí v letech 1907–1947. Popisuje život na škole v době předválečné, válečné a poválečné. Na začátku práce jsem popsala život ve městě na začátku 20. století, poté období od roku 1907 do roku 1947. V jednotlivých kapitolách se konkrétně zaměřuji na žáky, školní výuku, vyučované předměty, učitelský sbor. Práce se dále zabývá slavnostními dny. V neposlední řadě se práce zaměřuje na pravidelné a výjimečné události. Tato bakalářská práce je zpracována především na základě školních kronik.

Abstract

Forty years of school history in Mezimostí in the years 1907–1947

Key words: History of Mezimostí, education, primary school, teachers, pupils, celebrations, extraordinary events

This bachelor thesis deals with the history of the school in Mezimostí in the years 1907–1947. It describes life at the school at the time of the pre-war, war and post-war. At the beginning, I described life in the early 20th century, after the period from 1907 to 1947. The individual chapters are specifically aimed at students, teaching staff, school subjects. The work focused on festival days. Finally, the work focused on regular and extraordinary events. This bachelor thesis is mainly based on school chronicles.